

TRENDOVI

1. Pregled

Makroekonomski trendovi u 2018. bili su umereno povoljni, ali su se tokom godine otkrile i slabosti domaće ekonomije koje onemogućavaju uspostavljanje visokog i izbalansiranog privrednog rasta. Rast BDP-a u 2018. iznosiće oko 4,3% i biće na nivou proseka uporedivih zemalja Centralne i Istočne Evrope (CIE). Međutim, na ubrzanje privrednog rasta Srbije u 2018. uticao je i jednokratni oporavak poljoprivrede od suše iz 2017, bez čega bi rast BDP-a bio približno 3,3%, tj. bio bi među nižim u CIE. Inflacija je tokom 2018. niska i stabilna i na godišnjem nivou iznosiće oko 2% što je u načelu zadovoljavajući trend za Srbiju. Na takvo kretanje inflacije uticali su oprezna monetarna i uravnotežena fiskalna politika sa blagim suficitom u budžetu države. Pritisci za snažnijim povećanjem zarada, pre svega u državnom, a manjim delom i u privatnom sektoru, rezultirali su osetno bržim rastom zarada u Srbiji od rasta produktivnosti (tj. rastom jediničnih troškova rada – JTR). Pošto NBS na ove trendove nije reagovala efikasnim merama usmerenim na depresijaciju dinara (dinar je zapravo realno ojačao u odnosu na prethodnu godinu) – tokom 2018. snažno su se povećali JTR u evrima, a samim tim pogoršala se i cenovna konkurentnost domaće privrede. Pad konkurentnosti privrede i relativno visok rast domaće tražnje, za posledicu su imali dosta snažno i rasprostranjeno pogoršanje spoljnotrgovinskog deficita. Deficit u trgovini robom i uslugama sa inostranstvom tokom 2018. pogoršao se za oko milijardu evra, a tekući deficit platnog bilansa ponovo je porastao na oko 6% BDP-a, odnosno vratio se na svoj nivo iz 2014, pre sprovođenja fiskalne konsolidacije.

Opisani makroekonomski trendovi posledica su ekonomskih politika koje su vođene u prethodnim godinama. Uspešno sprovedena fiskalna konsolidacija dovela je do izbalansiranog državnog budžeta i smanjenja javnog duga, tj. obezbedila je makroekonomsku stabilnost čime su stvoreni preduslovi za pokretanje privrednog rasta nakon višegodišnje privredne stagnacije (period 2010–2014. godine). Sadašnji makroekonomski trendovi, dakle, jesu nesporno unapređenje u odnosu na period pre 2015, ali to nije dovoljno – Srbiji je potreban trajno visok privredni rast, koji bi bio znatno iznad proseka zemalja CIE i taj rast trebalo bi da pokreću investicije i neto izvoz da bi bio održiv. Sa takvim privrednim rastom od najmanje 1 p.p. iznad proseka uporedivih zemalja, Srbija bi počela da smanjuje zaostatak za zemljama CIE koje su joj u prethodnoj deceniji dodatno odmakle u ekonomskom razvoju. Takođe, visok privredni rast potreban je i zbog sve izraženijih očekivanja građana da će napokon doći do osetnog povećanja njihovog životnog standarda – posle tri godine fiskalne konsolidacije i decenije u kojoj su realne zarade bile približno nepromenjene. Za visok i održiv privredni rast, međutim, bilo je neophodno sprovođenje brojnih strukturnih reformi u prethodnim godinama, uključujući i reforme javnih preduzeća, snažnije povećanje državnih izdvajanja za izgradnju infrastrukture, poboljšanje privrednog ambijenta, naročito u oblastima u kojima Srbija najlošije stoji (korupcija, vladavina prava, izgradnja institucija) i drugo. Ove mere i reforme mahom su izostale, pa je zbog toga krajnji domet ekonomije Srbija u 2018. makroekonomska stabilnost i umeren privredni rast, suštinski ispod proseka uporedivih zemalja – i sa takvim trendovima se ulazi i u narednu godinu.

Rast BDP-a u 2018. iznosiće oko 4,3%, što je najveći privredni rast još od 2008. i predstavlja povećanje za preko 2 p.p. u odnosu na 2017. godinu (tada je rast BDP-a bio 2%). Detaljnija analiza, međutim, pokazuje da i pored dvostruko bržeg rasta BDP-a u 2018. u odnosu na 2017, zapravo nije bilo većih promena u njegovom trendu (v. odeljak 2. „Privredna aktivnost“). Naime, u 2017. najveći deo privrede imao je vrlo stabilan rast od oko 3%, a na lošije rezultate ukupnog BDP-a uticala je, pre svega, suša zbog koje je došlo do podbacivanja poljoprivredne proizvodnje za preko 10%. U 2018. je došlo do simetričnog uticaja poljoprivrede na rast BDP-a u drugom smeru. Oporavak poljoprivrede od suše je u 2018. vanredno dodao na trend privrednog rasta 1 p.p. – približno onoliko koliko je suša u 2017. oduzela privrednom rastu. Dakle, ono što se

zapravo desilo u prethodne dve godine je to da je dugoročni trend rasta privrede Srbije koji iznosi 3-3,5% ostao sličan u obe godine, a da je ostvareni rast BDP-a u 2017. i 2018. oscilirao za približno jedan procentni poen oko tog trenda pod uticajem različitih poljoprivrednih sezona. Sve ovo smo u *QM*-u najavili još sredinom prethodne godine kada smo prvi put i prognozirali stopu privrednog rasta u 2018. od oko 4%. Stopa privrednog rasta u 2018. godini od oko 4,3%, dakle, ne predstavlja održivo i znatno ubrzanje trenda privredne aktivnosti u odnosu na 2017. i bila je očekivana.

U narednoj, 2019. godini, prognoziramo rast BDP-a od 3,5-4%. Razlog za smanjenje stope privrednog rasta u 2019. u odnosu na prethodnu godinu je upravo u tome što će se do kraja 2018. iscrpiti jednokratni činioci koji su doveli do privremenog ubrzanja privredne aktivnosti u toj godini. Kada prognozirani privredni rast Srbije uporedimo sa drugim zemljama CIE, vidimo da će privreda Srbije i u 2019, po svemu sudeći, nastaviti da zaostaje za njima, umesto da ih pristiže. Prosečan privredni rast u zemljama CIE u prethodne dve godine iznosio je oko 4,5% i najverovatnije će i u 2019. biti veći od 4%. Osnovni strukturni problem zbog kog je privreda Srbije u čitavoj poslednjoj deceniji, a ne samo u prethodnim godinama, imala znatno niži privredni rast u odnosu na druge zemlje CIE je u nedovoljnim investicijama. Učešće investicija u BDP-u Srbije je nakon izbijanja krize u 2009. palo na ispod 20% BDP-a i u postkriznom periodu bilo je najniže u poređenju sa drugim zemljama CIE (bilo je u proseku 17,5% BDP-a u Srbiji u poređenju sa 22% BDP-a u CIE). Da bi privreda Srbije mogla da ima visok i održi privredni rast i počela da pristiže uporedive zemlje, učešće investicija u BDP-u trebalo bi da iznosi oko 25%, a to učešće će i posle određenog povećanja u 2018. iznositi tek oko 18,5%. Za potrebno povećanje investicija potrebno je: 1) snažno povećanje javnih investicija, pre svega u infrastrukturu 2) sprovođenje reformi javnih preduzeća (pre svega EPS-a) i privatizacije preostalih državnih preduzeća koje bi garantovale povećanje njihovih investicija i 3) sprovođenje mera za poboljšanje najlošije ocenjenih komponenti privrednog ambijenta (smanjenje korupcije, vladavina prava, povećanje efikasnosti državne administracije i drugo), koje bi podstakle rast privatnih investicija.

Pozitivni trendovi na tržištu rada u 2018. ogledaju se u rastu zaposlenosti i realnih zarada (v. odeljak 3. „Tržište rada“). Po Anketi o radnoj snazi (ARS), zaposlenost u 2018. raste za nešto preko 1%, ali se u okviru ovog rasta znatno poboljšava struktura zaposlenosti budući da formalna zaposlenost raste oko 2,5% dok se neformalna zaposlenost smanjuje za oko 4%. Podatke o rastu formalne zaposlenosti iz Ankete načelno potvrđuju i podaci o rastu registrovane zaposlenosti koji su dobijeni iz administrativnog izvora, na osnovu Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja (CROSO). Ovi podaci pokazuju rast registrovane zaposlenosti u 2018. od nešto preko 3%. Nezaposlenost se tokom 2018. smanjuje i u Q3 je dostigla svoj najniži nivo od 11,3%, od kad se ovi podaci mere ARS-om (mada istorijski podaci u ovom slučaju nisu potpuno uporedivi jer je u 2014. menjana metodologija ARS-a, a i sam ARS je u prethodnim godinama bio veoma nepouzdan).

Prosečna neto zarada u prvih devet meseci 2018. iznosi 49.200 dinara (oko 415 evra) i njen međugodišnji rast bio je relativno visok i u dinarima, a naročito u evrima. Prosečne neto zarade u dinarima porasle su nominalno 6,2% (realno 4,2%), a u evrima oko 10%. Ovoliki rast zarada u evrima, koji je znatno veći od rasta produktivnosti, relativno snažno povećava evro-JTR, tj. pogoršava konkurentsku poziciju privrede Srbije i doprinosi pogoršanju trgovinske razmene Srbije. Za ovakva kretanja dobar deo odgovornosti snosi Vlada koja je netržišnim mehanizmima uticala na povećanje prosečnih zarada u zemlji. Tako je država svojim zaposlenima u 2018. povećala zarade u proseku za 9%, što je znatno iznad nominalnog rasta BDP-a, ali i rasta plata u privatnom sektoru. Takođe, Vlada je u 2018. propisala i relativno snažno (za 10%) povećanje minimalne zarade, što takođe utiče na vanredno ubrzanje rasta prosečne zarade. Gotovo identične mere usvojene su i za 2019, tako da je vrlo verovatno da će i u narednoj godini prosečan rast zarada u zemlji biti veći od rasta produktivnosti. Iako je jasan motiv Vlade da ovakvim merama utiče na poboljšanje životnog standarda građana, smatramo da je posao Vlade da se prvenstveno bavi uzrocima (sprovođenjem strukturnih reformi za povećanje rasta BDP-a), a ne posledicama (povećanjem zarada). Održiv rast zarada koji ne povećava makroekonomske neravnoteže mora

biti u skladu sa rastom produktivnosti – tj. Vlada visok rast zarada može da obezbedi samo stvaranjem uslova za visok rast BDP-a, a nikako preskakanjem tog koraka.

Tekući deficit platnog bilansa pogoršava se u 2018. godini (v. odeljak 4. „Platni bilans i spoljna trgovina“). Na godišnjem nivou procenjujemo ga na 2,5 mlrd evra (oko 6% BDP-a), što predstavlja njegovo povećanje za oko 500 mln evra u odnosu na prethodnu godinu, ali za čak 1,5 mlrd evra u odnosu na 2016. godinu (tada je tekući deficit bio svega oko milijardu evra). Za sada je tekući deficit pokriven neto prilivima SDI koje će u 2018. iznositi oko 2,5 mlrd evra, ali će se to brzo promeniti ukoliko se u narednim godinama nastave slični trendovi kao u prethodne dve godine. Iza rasta tekućeg deficita stoji pogoršanje u trgovinskoj razmeni zemlje sa inostranstvom. Izvoz robe i usluga u prvih devet meseci 2018. porastao je 9,8%, a uvoz je porastao čak 13,3%. Ovi nepovoljni spoljoekonomski trendovi ne mogu se objasniti egzogenim činiocima, poput rasta cena energenata i suše iz 2017. godine, već iza njih prvenstveno stoje endogeni činioci – brži rast domaće tražnje od rasta BDP-a, rast JTR i jačanje dinara. U 2019. nema naznaka da će doći do suštinskog zaokreta u spoljnotrgovinskim trendovima. Kao što smo pomenuli, Vlada je odlučila da zaposlenima u opštoj državi više poveća zarade od rasta BDP-a, teško da će doći do promene monetarne politike u delu koji utiče na kurs dinara, a jedino usporavanje, ali ne i zaustavljanje, ovih trendova može doći pod uticajem povećanog izvoza poljoprivrednih proizvoda zbog bolje poljoprivredne sezone u 2018. godini.

Puni efekti fiskalne konsolidacije i makroekonomske stabilizacije vide se na kretanju inflacije. Inflacija je od 2015. veoma niska i stabilna i u proseku je iznosila 2% godišnje. Ovi trendovi se nastavljaju i u 2018. godini (v. odeljak 5. „Cene i devizni kurs“). Inflacija je tokom godine (osim u martu i aprilu) bila u granicama ciljnog koridora NBS (3±1,5%) i ovakva kretanja su u načelu ekonomski zadovoljavajuća. Sličan rast cena od nešto preko 2% godišnje očekujemo i u 2019. godini. Na blago povećanje inflacije u 2019. u odnosu na 2018. uticaće rast domaće tražnje (delimično i zbog snažnog rasta zarada u javnom sektoru i rasta penzija) i iscrpljivanje dezinflatornog uticaja apresijacije dinara s kraja 2017. i početka 2018. godine, ali i pored toga očekujemo da će se inflacija ipak kretati u donjoj polovini ciljanog intervala NBS.

Monetarna politika je tokom 2018. bila oprezna i u načelu dobra (v. odeljak 7. „Monetarni tokovi i politika“). Referentna kamatna stopa je početkom godine u dva koraka spuštena sa 3,5% na 3% i od aprila se nije menjala. NBS je tokom godine intervenisala na međubankarskom tržištu uglavnom kupovinom evra čime je opravdano sprečavala preterano jačanje dinara. Međutim, smatramo da nije trebalo dozvoliti već pomenuto jačanje dinara s kraja 2017. i u januaru 2018, kada je NBS pustila da se devizni kurs od preko 120 dinara za evro, promeni na oko 118 dinara za evro. NBS je tokom 2018. imala povremene prilike da ovo ispravi i da iskoristi (retko) pojavljivanje depresivnih pritiska za blago i kontrolisano slabljenje dinara – ali se u takvim slučajevima opredeljivala da interveniše prodajom manje količine evra iz deviznih rezervi, čime je održala gotovo fiksiran kurs dinara u odnosu na evro još od februara. U bankarskom sektoru nije bilo većih promena u 2018. u odnosu na 2017. godinu. Najpozitivniji trendovi odnose se na smanjenje učešća loših kredita u ukupno plasiranim na svega 8,2% što je njihovo najniže učešće od izbijanja finansijske krize krajem 2008. godine. Kreditna aktivnosti u segmentu stanovništva nastavlja solidan rast dok je realni rast kredita privredi i dalje relativno spor. Spor rast kredita koje uzima privreda nije dobar pokazatelj investicione aktivnosti domaćih privatnih preduzeća i iz drugog ugla ukazuje da postoje strukturni problemi koji sprečavaju povećanje učešća investicija u BDP-u i održivo ubrzanje privrednog rasta, o čemu je više bilo reči u prethodnom delu ovog Pregleda. Uz ovo, ističemo i podatak da su kamatne stope u 2018. bile na istorijskom minimumu i da se od naredne godine očekuje njihovo postepeno povećanje.

Fiskalnu politiku u 2018. obeležio je približno izbalansiran budžet (procenjujemo da će se ostvariti suficit od oko 0,6% BDP-a) i relativno snažno smanjenje javnog duga koji će se na kraju 2019. spustiti na oko 54% BDP-a (v. odeljak 6. „Fiskalni tokovi i politika“). Nakon uspešno sprovedene fiskalne konsolidacije u periodu 2015-2017, kojom su uravnoteženi javni prihodi i rashodi, prioritet fiskalne politike trebalo bi da bude da se uz zadržavanje postignutih rezultata poboljša struktura budžeta i sprovedu reforme. Srbija ima brojne makroekonomske probleme

(nedovoljan privredni rast, ponovno otvaranje spoljne neravnoteže i drugo), koje bi fiskalna politika trebalo da prepozna i da na njih odgovori dobrim politikama. Usvojeni budžet za 2019, međutim, samo delimično adresira ove izazove. Planirani nizak fiskalni deficit od 0,5% BDP-a jeste ekonomski dobar i dovešće do daljeg smanjivanja učešća javnog duga u BDP-u na oko 50% na kraju 2019. i to nije sporno. Međutim, u okviru tog budžeta nisu odvojena dovoljna sredstva za izgradnju infrastrukture (putevi, železnice i drugo), a smanjenje fiskalnog opterećenja zarada (sa 63% na 62% na prosečnu zaradu), trebalo je da bude još snažnije. Umesto toga, Vlada se opredelila za snažno povećanje ulaganja u opremu vojske i policije i za veći rast plata u opštoj državi od onog koji bi bilo ekonomski opravdan.

Srbija: izabrani makroekonomski pokazatelji, 2006–2018

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017				2018		
													Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3
Privredna aktivnost																			
BDP (u milj. dinara)	2.181,0	2.523,5	2.908,4	3.052,1	3.250,6	3.612,3	3.810,1	4.121,2	4.160,5	4.312,0	4.521,3	4.754,4
BDP	5,1	6,4	5,7	-2,7	0,7	2,0	-0,7	2,9	-1,6	1,8	3,3	2	1,6	1,8	2,2	2,5	4,8	4,9	3,8
Nepodprivredna BDV	5,5	-2,5	1,1	2,2	0,8	2,5	-2,2	2,3	3,4	3,3	2,4	3,0	4,1	3,7	4,7	4,5	2,8
Industrijska proizvodnja	4,2	4,1	1,4	-12,6	2,5	2,2	-2,9	5,5	-6,5	8,2	4,7	3,5	0,7	3,1	6,3	3,5	5,9	2,5	-1,3
Prerađivačka industrija	4,5	4,7	1,1	-16,1	3,9	-0,4	-1,8	4,8	-1,4	5,3	5,3	6,4	7,3	5,1	7,7	4,9	5,0	2,1	1,2
Prosečna mesečna neto plata (u din.) ¹⁾	21.745	27.785	29.174	31.758	34.159	37.976	41.377	43.932	44.530	44.437	46.087	47.888	45.437	48.670	47.844	49.599	49.089	49.573	48.965
Registrovana zaposlenost (CROSO)	2.028	1.998	1.997	1.901	1.805	1.866	1.865	1.864	1.845	1.990	1.989	2.061	2.024	2.061	2.073	2.087	2.092	2.127	2.147
Fiskalni podaci																			
Javni prihodi	42,4	42,1	41,5	38,6	-1,5	-4,6	0,6	-3,0	3,2	3,1	7,5	4,0	5,3	5,5	0,3	3,5	3,6	2,7	5,4
Javni rashodi	42,7	42,8	43,7	42,7	-1,7	3,3	3,6	-5,7	5,2	-3,2	1,9	-1,7	-1,3	-1,8	-4,5	-0,6	5,6	3,7	9,5
Konsolidovani bilans (def. GFS) ¹⁾	-33,5	-58,2	-68,9	-121,8	-136,4	-158,2	-217,4	-178,7	-258,1	-149,1	-57,1	52,3	11,8	32,5	37,8	-29,8	3,7	29,2	21,5
Platni bilans																			
Uvoz robe ⁴⁾	-10.093	-12.926	-15.329	-10.608	-11.575	-13.614	-14.011	-14.674	-14.752	-15.099	-15.933	-18.070	-4.207	-4.572	-4.378	-4.912	-4.712	-5.084	-5.080
Izvoz robe ⁴⁾	5.111	5.813	6.840	5.543	6.856	8.118	8.376	10.315	10.641	11.454	12.814	14.075	3.277	3.693	3.545	3.560	3.574	3.928	3.841
Bilans tekućeg računa ⁵⁾	-3.137	-5.474	-7.126	-2.032	-2.037	-3.656	-3.671	-2.098	-1.985	-1.244	-1.075	-1.906	-999	-370	-399	-678	-753	-267	-403
u % BDP ⁵⁾	-12,9	-17,3	-20,0	-6,3	-6,5	-10,3	-10,9	-5,8	-5,6	-4,2	-4,9	-5,1	-6,9	-3,2	-3,9	-6,3	-7,8	-2,5	-4,4
Bilans finansijskog računa ⁶⁾	7.635	5.349	6.598	2.280	1.553	3.340	3.351	1.630	1.705	920	535	1.608	407	319	273	610	583	208	295
(+) znači preko kapitala, (-) neto oduzaci																			
Strane direktne investicije ⁶⁾	4.348	2.528	2.486	2.068	1.133	3.320	753	1.298	1.236	1.804	1.899	2.352	461	639	680	571	742	592	503
(+) znači preko kapitala, (-) neto oduzaci																			
NBS bruto devizne rezerve	4.240	742	-1.687	2.363	-929	1.801	-1.137	697	-1.797	166	-302	228	-455	222	1.061	-600	398	641	105
(+) znači povećanje																			
Monetarni podaci																			
NBS neto sopstvene rezerve ⁶⁾	302.783	400.195	475.110	578.791	489.847	606.834	656.347	757.689	788.329	931.320	923.966	891.349	894.102	881.125	936.542	891.349	866.515	961.084	949.638
NBS neto sopstvene rezerve ⁶⁾ , u mil.evra	3.833	5.051	5.362	6.030	4.699	5.895	5.781	6.605	6.486	7.649	7.486	7.462	7.217	7.221	7.851	7.462	7.227	8.135	8.029
Kreditni nedržavnom sektoru	609.171	842.512	1.126.111	1.306.224	1.660.870	1.784.237	1.958.084	1.870.916	1.927.668	1.982.974	2.031.825	2.067.826	2.042.971	2.050.579	2.057.675	2.067.826	2.081.211	2.132.166	2.179.194
Devizna sredstva stanovništva	260.661	381.687	413.766	565.294	730.846	775.600	909.912	933.839	998.277	1.014.260	1.070.944	1.074.424	1.067.142	1.069.094	1.074.424	1.095.018	1.106.253	1.120.870	
M2 (12-m realni rast, u %)	30,6	27,8	2,9	9,8	1,3	2,7	-2,2	2,3	6,7	5,5	8	0,6	6,4	4,8	2,3	0,6	2	5,6	6,1
Kreditni nedržavnom sektoru	10,3	24,9	25,2	5,2	13,9	0,5	-2,1	-8,3	1,2	1,4	0,9	4,0	0,5	2,7	2,4	4,0	4,6	4,7	5,2
(12-m realni rast, u %)																			
Kreditni nedržavnom sektoru, u % BDP	28,6	33,0	42,0	45,8	54,0	52,4	54,7	48,3	49,5	48,4	47,2	45,4	46,4	46,0	45,7	45,4	44,9	45,4	43,1
Cene i kurs																			
Indeks potrošačkih cena ⁷⁾	6,5	11,3	8,6	6,6	10,2	7,0	12,2	2,2	1,8	1,6	1,5	3,0	3,5	3,6	3,2	3,0	1,4	2,3	2,1
Realni kurs dinar/evro (prosek 2006=100) ⁸⁾	100,0	91,2	85,4	91,3	95,8	87,7	92,9	87,4	89,2	90,6	91,6	88,9	90,6	89,9	87,7	87,4	86,3	86,3	86,3
Nominalni kurs dinar/evro ⁸⁾	84,19	79,97	81,46	93,90	102,90	101,98	113,03	113,09	117,25	120,8	123,26	121,4	123,88	122,91	119,8	119,1	118,4	118,1	118,4

Izvor: FREN.

1) Ukoliko drugačije nije naznačeno.

2) Podaci od 2008. godine predstavljaju korigovane podatke na osnovu proširenog obuhvata uzorka za računanje prosečne zarade. Time su nominalne vrednosti zarada za 2008. godinu uporedive sa nominalnim vrednostima za 2009. i 2010, ali nisu uporedive sa prethodnim godinama. * U 2015. godini promenjena je metodologija registrovane zaposlenosti, podatak u Q4 2015. je godisnji prosek za 2015.

Pod pojmom zaposleni podrazumevaju se lica koja imaju formalno pravni ugovor o zaposlenju, odnosno zasnovani radni odnos sa poslodavcem na određeno ili neodređeno vreme i lica koja rade van radnog odnosa na osnovu ugovora o delu ili na osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova; lica koja obavljaju samostalne delatnosti ili su osnivači privrednih društava ili preduzetničkih radnji; kao i lica koja obavljaju poljoprivredne delatnosti a nalaze se u evidenciji Centralnog registra obaveznog socijalnog osiguranja.

3) Pratiimo ukupni fiskalni rezultat (overall fiscal balance po GFS 2001) - Konsolidovani suficit/deficit korigovan za "budžetske kredite" (lending minus repayment prema starom GFS).

4) Republički zavod za statistiku je promenio metodologiju spoljnotrgovinske razmene. U Srbiji je od 01.01.2010. godine, po preporukama odeljenja za statistiku UN, počeo da se primenjuje opšti sistem trgovine, koji predstavlja širi koncept od prethodnog, radi bolje prilagodjenosti kriterijumima datim u Platnom bilansu i Sistemu nacionalnih računa. Detaljnije objašnjenje je dato u QM 20, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Prema novoj metodologiji NBS iz Q2 2014 (u skladu sa BPM6) izuzimaju se sve transakcije vezane za izvoz i uvoz robe na doradu. Usluge dorade će se po novoj metodologiji beležiti u okviru računa usluga. Detaljnije objašnjenje je dato u QM37, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Podaci su preračunati i dati po novoj metodologiji (IMF BPM6) počevši od 2007. godine.

5) Narodna banka Srbije je u Q1 2008 i u Q2 2014. promenila metodologiju po kojoj izrađuje platni bilans. Promena metodologije 2008. dovela je do manjeg deficita tekućeg računa, i do manjeg salda kapitalnog računa. Detaljnije objašnjenje je dato u QM12, odeljak 6, Platni bilans i spoljna trgovina. Promena metodologije 2014 (u skladu sa šestim izdanjem IMF's Balance of Payments and International Investment Position Manual - BPM6) dovela je do većeg deficita tekućeg računa, i do većeg finansijskog računa usled višeg iznosa SDI. Detaljnije objašnjenje je dato u QM37, odeljak 4, Platni bilans i spoljna trgovina. Podaci su preračunati i dati po novoj metodologiji (IMF BPM6) počevši od 2012. godine.

6) NBS neto sopstvene rezerve predstavljaju razliku između neto deviznih rezervi NBS i zbira deviznih depozita poslovnih banaka i deviznih depozita države. Detaljnija objašnjenja data su u odeljku Monetarni tokovi i politika.

7) Podaci za 2004, 2005. i 2006. godinu bazirani su na Indeksu maloprodajnih cena. RZS je prešao na obračun inflacije Indksom potrošačkih cena od 2007. godine.

8) Računica zasnovana na 12-m prosecima za godišnje podatke, i na tromesečnim prosecima za kvartalne podatke.